

Toegankelijkheid belangt ons allen.*

Volgende voorbeelden uit het dagelijkse leven illustreren dit duidelijk. Voor kinderen is een balie te hoog waardoor zij de baliemedewerker niet zien. Een ouder persoon struikelt over de oneffenheden in het voetpad. Een man met een gebroken been kan moeilijk de trein op. Een vader met kinderwagen raakt gekneld tussen op het voetpad geparkeerde fietsen. Een leverancier met een zware lading moet doos per doos binnenbrengen omdat zijn wagentje de vijf treden naar de ingang niet kan nemen.

Relatief kleine ingrepen kunnen de toegankelijkheid garanderen. Klanten met een winkelkarretje, ouders met een kinderwagen of rolstoelgebruikers hoeven de toegang tot een winkel niet per se als een barrière te ervaren. Een drempelloze toegang met een voldoende brede en goed waarneembare deur die gemakkelijk of zelfs automatisch opent, kan al heel veel ongemakken voorkomen.

Ook voor slechthorende bestaan er gemakkelijke oplossingen. Tramreizigers die anderstalig zijn, slecht horen door een auditieve beperking of storende achtergrondgeluiden, hebben baat bij geschreven informatie op een scherm. Zo missen zij de aankondiging van de volgende halte niet. Andere reizigers die verstrooid zijn, niet of slecht zien of verscholen zitten achter staande personen, hebben voordeel bij een aanvullende gesproken aankondiging.

Integrale toegankelijkheid?**

Integrale toegankelijkheid betekent dat alle voorzieningen (zowel gebouwen als open ruimten en diensten) voor wonen, leven en werken effectief **bereikbaar**, **betreedbaar** en **bruikbaar** zijn voor **iedereen**. Of met andere woorden dat iedereen **onafhankelijk** en op **gelijkwaardige** wijze gebruik kan maken van **alle voorzieningen**. Op die manier is toegankelijkheid bovendien niet alleen meer bestemd voor specifieke doelgroepen, maar komt het iedereen ten goede.

We lichten de belangrijke termen even toe:

- **Iedereen**: personen met een handicap, ouderen, grote en kleine mensen, dikke en dunne mensen, moeder en vaders met kinderwagens, mensen met boodschappen, leveranciers, personen met een tijdelijke fysieke beperking en nog veel anderen.
- **Bereikbaar**: het kunnen bereiken van een gebouw of een plaats bvb. door een goede verbinding met het openbaar vervoer, voldoende voorbehouden parkeerplaatsen, verlaagde stoepanden, enz.
- **Toegankelijk**: dit omvat zowel de fysieke toegankelijkheid van bvb. een gebouw of van het openbaar vervoer als de sociale/ mentale toegankelijkheid van bv. informatie of onthaal.
- **Bruikbaar**: de mate waarin iedereen gebouwen, gebruiksvoorwerpen en (straat)meubilair kan gebruiken voor de functies waartoe ze bestemd zijn; Een te hoge balie of een te smalle deur is bvb. niet voor iedereen bruikbaar.
- **Onafhankelijk**: zonder aangewezen te zijn op hulp van anderen.
- **Gelijkwaardig**: er worden bijvoorbeeld geen afzonderlijke ingangen voor rolstoelgebruikers voorzien maar wel wordt er voor gezorgd dat zij langs de hoofdingang naar binnen kunnen.

Universal Design***

Integrale toegankelijkheid sluit aan bij de principes van 'Universal Design'. Volgens dit concept wordt er van in de beginfase van een ontwerp rekening mee gehouden dat het eindproduct (bv. een gebouw) functioneel moet zijn voor een zeer breed spectrum aan mensen met verschillende noden, zonder hierbij de aandacht voor esthetiek uit de weg te gaan. Oplossingen voor specifieke gebruikers worden al tijdens de ontwerpfase in het geheel van voorzieningen opgenomen. Aldus wordt vermeden dat toegankelijkheid naderhand via bijkomende, afzonderlijke en vaak stigmatiserende aanpassingen gerealiseerd moet worden. In principe wordt dus gestreefd naar 'Integrale oplossingen', dit zijn oplossingen die iedere gebruikers ten goede komen.

Een typisch voorbeeld van een integrale oplossing is de keuze voor een automatische schuifdeur aan de inkom van een gebouw in plaats van voor de welbekende draaideur. In dit laatste geval moet immers ook een aparte ingang voor bvb. mensen

met een kinderwagen of rolstoel voorzien worden, terwijl een schuifdeur door iedereen kan gebruikt worden.

Alleen in een situatie waarin een integrale oplossing technisch onhaalbaar, onpraktisch of onwenselijk is, wordt als alternatief naar 'variabele oplossingen' voor verschillende gebruikers gezocht. Maar ook dan is het van belang deze goed in het totaalconcept te integreren opdat zij zonder stigmatiserend te zijn in het esthetisch karakter van het globale ontwerp passen.

Een voorbeeld van variabele oplossing is een kapstok op verschillende hoogtes. Zodat zowel grote als kleine mensen of ooi mensen met een rolstoel zonder overbodige moeite hun mantel kunnen ophangen.

'Aparte voorzieningen' die uitsluitend voor een bepaalde gebruikersgroep bedoeld zijn, zullen wellicht nooit helemaal vermeden kunnen worden, maar het is belangrijk dat de verschillende behoeften van mensen op een vanzelfsprekende wijze geïntegreerd worden in voorzieningen die bruikbaar zijn voor iedereen.

Voorbeelden van aparte voorzieningen zijn de 'parkeerplaatsen voor personen met een handicap' die enkel door mensen met een speciale vergunning kan worden gebruikt, het aanbrenge van een ringleiding, (een systeem van individuele geluidsversterking) voor slechthorenden of het aanbrenge van informatie in braille.

* Uit artikel in Stadskrant Kortrijk, editie oktober 2008.

** uit V V S G – P o c k e t l o k a l e b e s t u r e n ; Lokaal toegankelijkheidsbeleid- Kopij afgesloten
15 oktober 2003

*** uit V V S G – P o c k e t l o k a l e b e s t u r e n ; Lokaal toegankelijkheidsbeleid- Kopij afgesloten
15 oktober 2003

Top